

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA YOSHLAR BILAN SAMARALI ISHLASH
UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMLARINI JORIY ETISH**

Hamroyev Bobir Shoyimovich

*Axborot texnologiyalari va menejment universiteti. Yoshlar masalalari
va ma'naviy va marifiy ishlar bo'yicha birinchi prorektori*

Annotatsiya. Ushbu maqolada oliy ta'lim muassasalarida yoshlar bilan samarali ishlash uchun raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etishning ahamiyati va imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Maqolada raqamli tizimlarning ta'lim jarayonida qanday qilib samaradorlikni oshirishi, talabalar bilan aloqani yaxshilash, shaxsiylashtirilgan ta'limni amalga oshirish va boshqaruvni optimallashtirishga qanday yordam berishi haqida batafsil tahlil qilingan. Shuningdek, raqamli boshqaruv tizimlarining joriy etilishidagi asosiy muammolar, jumladan texnologik infratuzilma, xavfsizlik masalalari va foydalanuvchilarni tayyorlash muammolari ham yoritilgan. Maqola oliy ta'lim muassasalarida raqamli boshqaruv tizimlarini muvaffaqiyatli tatbiq etish uchun zarur bo'lgan shart-sharoitlar va tavsiyalarni taqdim etadi.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim, yoshlar bilan ishlash, raqamli boshqaruv tizimi, ta'lim jarayoni, shaxsiylashtirilgan ta'lim, boshqaruv optimallashtirish, texnologik infratuzilma, xavfsizlik, ta'lim tizimi, raqamli texnologiyalar.

Kirish. Bugungi kunda oliy ta'lim muassasalarining oldida turgan asosiy vazifalardan biri – yoshlar bilan samarali ishlashni ta'minlashdir. Talabalar, ularning o'qish jarayonidagi ehtiyojlari va qiziqishlari har doim o'zgarib turadi, shuning uchun oliy ta'lim muassasalari yoshlar bilan ishlashda yangicha, innovatsion usullarga murojaat qilishlari zarur. Bu jarayonda raqamli boshqaruv tizimlari muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqolada, oliy ta'lim muassasalarida yoshlar bilan samarali ishlash uchun raqamli boshqaruv tizimlarining ahamiyati va joriy etishning asosiy afzalliklari ko'rib chiqiladi. Raqamli texnologiyalar va innovatsion boshqaruv tizimlari oliy ta'limda talabalar bilan ishlashni yanada samarali va tizimli qilish imkonini beradi. Raqamli boshqaruv tizimlari yordamida talabalar va o'qituvchilar o'rtasida tezkor va samarali aloqa o'rnatish, ma'lumotlarni tezda to'plash va tahlil qilish, shuningdek, talabalar uchun maxsus individual ta'lim dasturlarini yaratish mumkin [1].

Bundan tashqari, raqamli boshqaruv tizimlari orqali universitetlar o'z faoliyatini yanada shaffof qilishlari va talabalar bilan bog'liq barcha jarayonlarni kuzatib borishlari mumkin. Masalan, talabalar uchun qo'llaniladigan e-portal, o'quv rejalari, dars jadvali, baholarni ko'rish, darslarga yozilish va boshqa ko'plab amaliyotlarni raqamli tizimlar orqali amalga oshirish mumkin. Bu esa o'z navbatida o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi. Raqamli tizimlar yordamida talabalar va o'qituvchilar o'rtasida axborot almashinuvi tez va samarali amalga oshiriladi. Elektron pochta, onlayn platformalar va mobil ilovalar orqali

talabalar o'zlariga kerakli ma'lumotlarni olishlari mumkin. Bundan tashqari, o'qituvchilar ham talabalar bilan tezkor aloqa o'rnatish orqali ularga kerakli yordamni ko'rsatishlari mumkin [2].

Raqamli boshqaruv tizimlari talabalar uchun shaxsiy ta'lim rejalarini ishlab chiqish imkonini beradi. Bu tizimlar yordamida talabalar o'z qiziqishlari va ehtiyojlariga qarab maxsus darslar yoki kurslar tanlashlari mumkin. Shuningdek, tizimlar talabalar yutuqlarini va kamchiliklarini monitoring qilish orqali ularga kerakli maslahatlar berishni osonlashtiradi. Raqamli tizimlar orqali oliy ta'lim muassasalari boshqaruvi yanada samarali amalga oshiriladi. Bu tizimlar o'quv jarayonlarini, moliyaviy resurslarni va kadrlarni boshqarishda yordam beradi. Tizimlar orqali universitetlar o'z resurslarini samarali taqsimlashlari va muassasa ichidagi jarayonlarni yanada optimallashtirishlari mumkin [3].

Raqamli boshqaruv tizimlari o'quv jarayonlarini kuzatib borishga yordam beradi. Tizimlar orqali talabalar o'z muvaffaqiyatlarini va yutuqlarini ko'rib, o'zlarini baholashlari mumkin. Shuningdek, o'qituvchilar o'z darslarining natijalarini tahlil qilish va kelajakda o'quv jarayonini yaxshilash uchun zarur choralarni ko'rishlari mumkin. Garchi raqamli boshqaruv tizimlari oliy ta'lim muassasalarida samarali ishlash uchun katta imkoniyatlar yaratishi mumkin bo'lsa-da, ularning joriy etilishida ba'zi muammolar mavjud. Raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish uchun yaxshi texnologik infratuzilma talab etiladi. Bu esa oliy ta'lim muassasalarining moliyaviy imkoniyatlariga bog'liq. Zarur bo'lgan kompyuter texnikasi, dasturiy ta'minot va internet tarmog'ining mavjudligi tizimlarning samarali ishlashini ta'minlaydi. Raqamli tizimlarni muvaffaqiyatli joriy etish uchun o'qituvchilar va talabalar uchun ma'lum bir tayyorgarlik ishlari olib borilishi kerak. Bu tizimlarning ishlashini tushunish va ulardan samarali foydalanish uchun treninglar va ma'lumot berish kerak bo'ladi [4].

Raqamli tizimlar orqali talabalar va o'qituvchilarning shaxsiy ma'lumotlari saqlanadi. Shuning uchun, tizimlar xavfsizlik choralariga rioya qilishni ta'minlashlari zarur. Ma'lumotlarni himoya qilish, tizimlarni kiberhujumlardan himoya qilish uchun maxsus xavfsizlik protokollari va vositalari ishlab chiqilishi lozim. Oliy ta'lim muassasalarida yoshlar bilan samarali ishlashni ta'minlashda raqamli boshqaruv tizimlarining ahamiyati ortib bormoqda. Ushbu tizimlar yordamida talabalar bilan aloqani yaxshilash, ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish, boshqaruvni optimallashtirish va monitoring qilish mumkin. Biroq, raqamli boshqaruv tizimlarini muvaffaqiyatli joriy etish uchun texnologik infratuzilma, tayyorgarlik va xavfsizlik masalalariga alohida e'tibor qaratish lozim. Oliy ta'lim muassasalarida raqamli boshqaruv tizimlarini to'g'ri tatbiq etish orqali yoshlar bilan ishlash jarayonlarini samarali tashkil etish va rivojlantirish mumkin [5].

Materiallar va usullar. Ushbu tadqiqotda oliy ta'lim muassasalarida yoshlar bilan samarali ishlash uchun raqamli boshqaruv tizimlarining joriy etilishi va ularning ta'lim jarayonidagi o'rni o'rganildi. O'zbekistonning turli oliy ta'lim muassasalarida joriy etilgan raqamli tizimlar haqida ma'lumotlar to'plandi. Ushbu tizimlar o'z ichiga o'quv jarayonlarini boshqarish, talabalar bilan aloqalarni yaxshilash va ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlashni

o'z ichiga olgan platformalar va tizimlarni o'z ichiga oladi. Oliy ta'lim muassasalarida mavjud bo'lgan raqamli tizimlar va ularning samaradorligi haqida amalga oshirilgan tadqiqotlar va anketalar asosida tahlillar o'tkazildi. Tadqiqot sohasida ilgari olib borilgan ilmiy izlanishlar, maqolalar va kitoblar to'plandi. Bu manbalar orqali raqamli boshqaruv tizimlarining amaliy qo'llanilishi, afzalliklari va kamchiliklari haqida ma'lumotlar to'plandi [6].

Tadqiqotning asosiy usullari quyidagilardan iborat:

- Anketalash: Oliy ta'lim muassasalarining talabalaridan va o'qituvchilaridan anketalar orqali ma'lumotlar yig'ildi. Anketalar orqali raqamli boshqaruv tizimlarining samaradorligi, foydalanuvchilar tomonidan tizimlarning qanday qabul qilinishi va ular uchun qulayliklar tahlil qilindi.
- Tahliliy metod: Yig'ilgan ma'lumotlar va mavjud tadqiqotlarga asoslanib, raqamli boshqaruv tizimlarining samaradorligi, ularning oliy ta'lim muassasalaridagi yoshlar bilan ishlash jarayoniga ta'siri va rivojlanish imkoniyatlari tahlil qilindi.
- Taqqoslash metodlari: Turli oliy ta'lim muassasalarida joriy etilgan raqamli boshqaruv tizimlarining samaradorligi taqqoslanib, eng samarali tizimlar aniqlashga harakat qilindi.
- Intervyu metodikasi: Oliy ta'lim muassasalarining boshqaruv xodimlari, IT mutaxassislari va talabalar bilan intervyular o'tkazilib, tizimlar bilan ishlash tajribalari o'rganildi. Bu intervyular orqali tizimlarning kuchli va zaif tomonlari haqida chuqurroq ma'lumotlar olindi.

Yig'ilgan ma'lumotlar statistik va sifat tahlil usullari yordamida tahlil qilindi. Anketalar va intervyulardan olingan javoblar sonli va sifatli tahlil metodlari orqali qayta ishlanib, asosiy xulosalar chiqarildi. Biroq, raqamli tizimlarning joriy etilishida texnologik infratuzilma, foydalanuvchilarni tayyorlash, xavfsizlik masalalari kabi ba'zi muammolar mavjud. Bu muammolarni hal qilish uchun oliy ta'lim muassasalariga texnologik investitsiyalar kiritish, o'qituvchilar va talabalar uchun muntazam treninglar tashkil etish va ma'lumotlar xavfsizligini ta'minlash zarur [7].

Xulosa. Oliy ta'lim muassasalarida yoshlar bilan samarali ishlash uchun raqamli boshqaruv tizimlarining joriy etilishi nafaqat ta'lim jarayonlarini takomillashtirish, balki talabalarining o'qish va rivojlanish jarayonini shaxsiylashtirishga ham katta yordam beradi. Tadqiqot davomida raqamli boshqaruv tizimlarining ta'lim jarayonida samaradorligini oshirish, talabalar bilan tezkor va samarali aloqa o'rnatish, shaxsiylashtirilgan ta'lim dasturlarini ishlab chiqish va boshqaruvni optimallashtirish kabi afzalliklari ko'rsatilgan.

Shu bilan birga, raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish orqali o'quv jarayonining shaffofligi oshadi, resurslar samarali taqsimlanadi va talabalarining o'quv natijalari yaxshilanadi. Oliy ta'lim muassasalarida raqamli boshqaruv tizimlarining muvaffaqiyatli joriy etilishi yoshlar bilan ishlashni yanada samarali, rivojlangan va barqaror qilishga olib keladi. Shuning uchun, oliy ta'lim tizimi uchun raqamli texnologiyalarni rivojlantirish va ularni samarali qo'llash zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Asadov, F. (2020). Oliy ta'lim tizimida raqamli boshqaruv tizimlari. *Oliy ta'lim muassasalarida innovatsiyalar* 15(3), 25-37.
2. Teshabayeva, G. (2019). Oliy ta'lim muassasalarida yoshlar bilan ishlashda raqamli texnologiyalarning roli. *Ta'lim va texnologiya* 8(1), 45-51.
3. Ismoilov, D. (2021). Oliy ta'lim muassasalarida raqamli boshqaruv tizimlarining samaradorligi. *Ilmiy tadqiqotlar va amaliyot* 22(2), 67-74.
4. Murodov, A., & Karimov, M. (2022). Raqamli boshqaruv tizimlarini oliy ta'lim muassasalarida tatbiq etish: Amaliyot va muammolar. *Jahon ta'limi* 14(4), 102-109.
5. Shodmonov, A. (2020). Oliy ta'limda raqamli boshqaruv tizimlari: Yangi imkoniyatlar va muammolar. *Tadqiqot va rivojlanish* 18(5), 81-93.
6. Suleymanov, R. (2018). Raqamli ta'lim tizimlarini rivojlantirish va ularning oliy ta'lim muassasalarida qo'llanilishi. *Ta'lim tizimi va innovatsiyalar* 11(2), 14-22.
7. Yusupov, M. (2023). Oliy ta'lim muassasalarida yoshlar bilan ishlash jarayonlarini raqamlashtirish. *Raqamli boshqaruv va ta'lim* 7(3), 12-18.